

Tomaž Horvat
državni svetnik

Številka: 172-03-1/2021/1
Šempas, 12. 2. 2021

2

Gospod
Alojz Kovšca
predsednik
Državnega sveta

ZADEVA: Vprašanje glede novega pravilnika o poklicnih boleznih

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) predlagam, da se na Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naslovi naslednje vprašanje:

Zakaj še ni bil sprejet in uveljavljen nov pravilnik o poklicnih boleznih v skladu z drugim odstavkom 68. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 139/20 in 189/20 – ZFRO) in kakšna je predvidena časovnica njegovega sprejema in uveljavitve?

Obrazložitev:

Državni svet je v preteklih in aktualnem mandatu že večkrat opozoril na še vedno nerešeno problematiko ugotavljanja poklicnih boleznih. Slednja je izrednega pomena tako z vidika zdravja in socialne varnosti posameznika, ki utrpí tovrstno bolezen, ki je posledica negativnih vplivov iz delovnega okolja in ki ga lahko vodi do telesne okvare in invalidnosti ter posledične omejene ali popolne nezmožnosti za delo, pa tudi z vidika samega delovnega procesa. Slednjega bi bilo možno na podlagi ugotovljenih negativnih posledic posameznih delovnih nalog na zdravje zaposlenih, prilagoditi na način, da bi se ohranjalo zdravje zaposlenih s tem pa tudi delovno učinkovitost na čim višji možni ravni.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 139/20 in 189/20 – ZFRO; v nadaljevanju: ZPIZ-2) v 65. členu poklicne bolezni uvršča med poklicne vzroke za nastanek invalidnosti, v 68. členu pa poklicne bolezni opredeljuje kot bolezni, povzročene z daljšim neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali na delu, ki sodi v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je oboleli zavarovan. Isti člen predvideva, da poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te

bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni, in postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni določi minister, pristojen za zdravje. Pri tem 424. člen ZPIZ-2 določa, da slednji navedeni predpis izda v roku 12 mesecev od uveljavitve zakona, kar pomeni najkasneje do začetka 2014. Do takrat je 424. člen ZPIZ-2 v drugem odstavku predvidel, da v uporabi ostaja seznam poklicnih bolezni, ki je veljal do uveljavitve ZPIZ-2.

Novi pravilnik o poklicnih boleznih še vedno ni bil sprejet, kljub temu da je bil v obliki osnutka priložen že samemu predlogu ZPIZ-2, ob njegovi vložitvi v zakonodajno proceduro. V uporabi, do izpolnitve pogojev za njegovo predvideno razveljavitev z 428. členom ZPIZ-2, tako še vedno ostaja Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni iz leta 2003 (Uradni list RS, št. 85/03, 43/11 – ZVZD-1 in 96/12 – ZPIZ-2), za katerega medicinska stroka in zainteresirana javnost nenehno opozarjata, da je pomanjkljiv in bi ga bilo nujno nadgraditi. V skladu s trendi pojavnosti poklicnih bolezni na ravni EU bi namreč v Sloveniji na letni ravni po vseh merilih morali ugotoviti vsaj 1000 primerov poklicnih bolezni, medtem ko se v Sloveniji na letni ravni prizna okrog 30 poklicnih bolezni. Trenutno se, kot opozarja tudi medicinska stroka, na dovolj utemeljenih podlagah lahko verificira zgolj poklicne bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu na podlagi določb Zakona o odpravljanju posledic dela z azbestom (Uradni list RS, št. 15/07 – uradno prečiščeno besedilo in 51/09).

Na verifikacijo poklicnih bolezni so vezane pomembne socialne pravice, s poudarkom na finančnih nadomestilih ali prejemkih, ki bi v primeru potrjene poklicne bolezni pripadli posamezniku iz naslova invalidskega zavarovanja (npr. pravica do invalidske pokojnine iz 42. člena ZPIZ-2 in višina njene odmere iz 47. člena ZPIZ-2; 63. člen ZPIZ-2 in razlog za podajo invalidnosti itd.), pa tudi obveznega zdravstvenega zavarovanja (npr. 100 %- no kritje stroškov zdravljenja in rehabilitacije zaradi poklicnih bolezni in poškodb pri delu na podlagi 23. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19 in 189/20 – ZFRO); v nadaljevanju: ZZVZZ); višina nadomestila med začasno zadržanostjo od dela (31. člen ZZVZZ); pravica do nadomestila tudi po prenehanju delovnega razmerja do ponovne zmožnosti za delo (34. člen ZZVZZ)). Posledično bi bilo treba nemudoma zagotoviti ustrezne podlage za ugotavljanje poklicnih bolezni, saj brez slednjih ni možno uveljavljanje prej navedenih pravic.

Nedosegljivost pravic iz naslova poklicnih bolezni je še posebej nesprejemljiva z vidika oškodovanja zavarovancev v povezavi z vplačanimi prispevki iz naslova posebnih primerov zavarovanja (za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni; 20. člen ZPIZ-2; za poškodbo pri delu in poklicno bolezen na podlagi 49. člena ZZVZZ), ki jih iz naslova posamezne vrste socialnega zavarovanja, poleg delodajalcev in v določenih primerih Republike Slovenije, plačujejo na mesečni ravni.

Na podlagi navedenega se Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zastavlja vprašanje o vzrokih, da nov pravilnik s področja poklicnih bolezni še vedno ni bil sprejet, in o predvideni časovnici njegovega sprejema in uveljavitve.

Državni svetnik
Tomaž Horvat, l.r.